

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

MECHANISM OF FINANCIAL ENVISAGED ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

У статті розроблено механізм фінансового оздоровлення підприємств з метою зміцнення їхнього фінансового стану. Розглянуто сутність фінансового оздоровлення підприємств. Визначено складові механізму фінансового оздоровлення підприємств. Розглянуто заходи фінансової стабілізації підприємств. Визначено заходи забезпечення фінансової рівноваги та відновлення фінансової стійкості в контексті фінансового оздоровлення підприємств.

Ключові слова: фінансове оздоровлення, фінансовий стан підприємства, банкрутство, криза, неплатоспроможність.

АННОТАЦИЯ

В статье разработан механизм финансового оздоровления предприятий с целью укрепления их финансового состояния. Рассмотрена сущность финансового оздоровления предприятий. Определены составляющие механизма финансового оздоровления предприятий. Рассмотрены меры финансовой стабилизации предприятий. Определены меры обеспечения финансового равновесия и восстановления финансовой устойчивости в контексте финансового оздоровления предприятий.

Ключевые слова: финансовое оздоровление, финансовое состояние предприятия, банкрутство, кризис, неплатежеспособность.

ANNOTATION

The article develops the mechanism of financial rehabilitation of enterprises in order to strengthen their financial status. The essence of financial rehabilitation of enterprises is considered. The components of the mechanism of financial rehabilitation of enterprises are determined. The measures of financial stabilization of enterprises are considered. Measures to ensure financial equilibrium and restore financial stability in the context of financial rehabilitation of enterprises are determined.

Keywords: financial rehabilitation, financial condition of the enterprise, bankruptcy, crisis, insolvency.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання робота підприємств нерідко супроводжується різноманітними кризовими ситуаціями, наслідком чого може стати фінансова неспроможність або банкрутство. Незважаючи на позитивні зрушення в економіці протягом останніх років, внаслідок світової фінансової кризи багато підприємств України перебувають у кризовому стані чи знаходяться у стані загрози настання банкрутства. З метою вирішення проблем зміцнення фінансового стану та подальшого розвитку підприємств виникає необхідність визначення механізму фінансового оздоровлення підприємств, що має ґрунтуватися на поглибленому аналізі фінансового стану підприємства та особливостей його діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі теоретичні та методичні аспекти фінансового оздоровлення підприємств знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких: Н. В. Алексеева, О.В. Вискребець, А. Р. Журавська, І. Н. Карпунь, А.О. Коновалова, В. В. Костецький, О.М. Лизунова, В. В. Нагайчук, О. О. Романченко, А. В. Череп та ін. При всій значущості наукових досліджень багато питань у цій сфері досі залишається недостатньо опрацьованими. Вимагають розгляду та розробки концептуальні теоретичні засади та методичні підходи щодо створення науково-обґрунтованого механізму фінансового оздоровлення підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Процедура фінансового оздоровлення належить до числа найважливіших засобів

антикризового управління. При здійсненні фінансового оздоровлення підприємств важливим є впровадження нових механізмів щодо покращення діяльності підприємств. І в умовах наявності реальних можливостей відновлення платоспроможності, ліквідності та прибутковості, володіння підготовленого управлінського персоналу, ринками збуту, конкурентоспроможною продукцією приймається рішення про відродження ефективної виробничо-господарської діяльності. У зв'язку з цим, доцільним є визначення складових та розробка механізму фінансового оздоровлення підприємств.

Метою статті є визначення складових механізму фінансового оздоровлення підприємств, розгляд сутності економічної категорії «фінансове оздоровлення» підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану та відновлення платоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна категорія «фінансове оздоровлення» визначається як заходи і механізми, що спрямовані на покращання фінансового стану підприємств, відновлення їх ліквідності, платоспроможності, прибутковості, втрачених активів або доходів [1, с. 182]. Її завдання полягає у тому, щоб визначити основні напрямки антикризових заходів і загальну очікувану ефективність.

Запорукою виживання і стабільності підприємств у будь-яких економічних умовах є забезпечення їх ефективної діяльності та фінансової стійкості. Ефективне управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання насамперед викликає необхідність подальшого розвитку теоретичних уявлень і методологічного інструментарію для оцінки фінансових закономірностей його розвитку у ринковому середовищі. Базовою категорією цих уявлень є широке розуміння економічної категорії «фінансового оздоровлення» [2, с. 55].

Підхід до фінансового оздоровлення через систему антикризового управління означає, що воно повинне випереджати та запобігати неплатоспроможності і неспроможності підприємства, а в стратегічному плані – забезпечувати підприємству впродовж тривалого часу таку конкурентну перевагу, яка

дозволить створити конкурентоспроможну продукцію і отримати достатні грошові кошти для погашення усіх його зобов'язань, що виникають при створенні продукції та її продажі [3, с. 327].

Сукупність пов'язаних між собою заходів фінансового оздоровлення підприємства, що застосовуються на його окремих етапах, утворюють механізм фінансового оздоровлення (рис. 1). Ці заходи виконуються не тільки самим підприємством, а і реалізуються також за допомогою сторонніх юридичних або фізичних осіб, зовнішнього середовища підприємства.

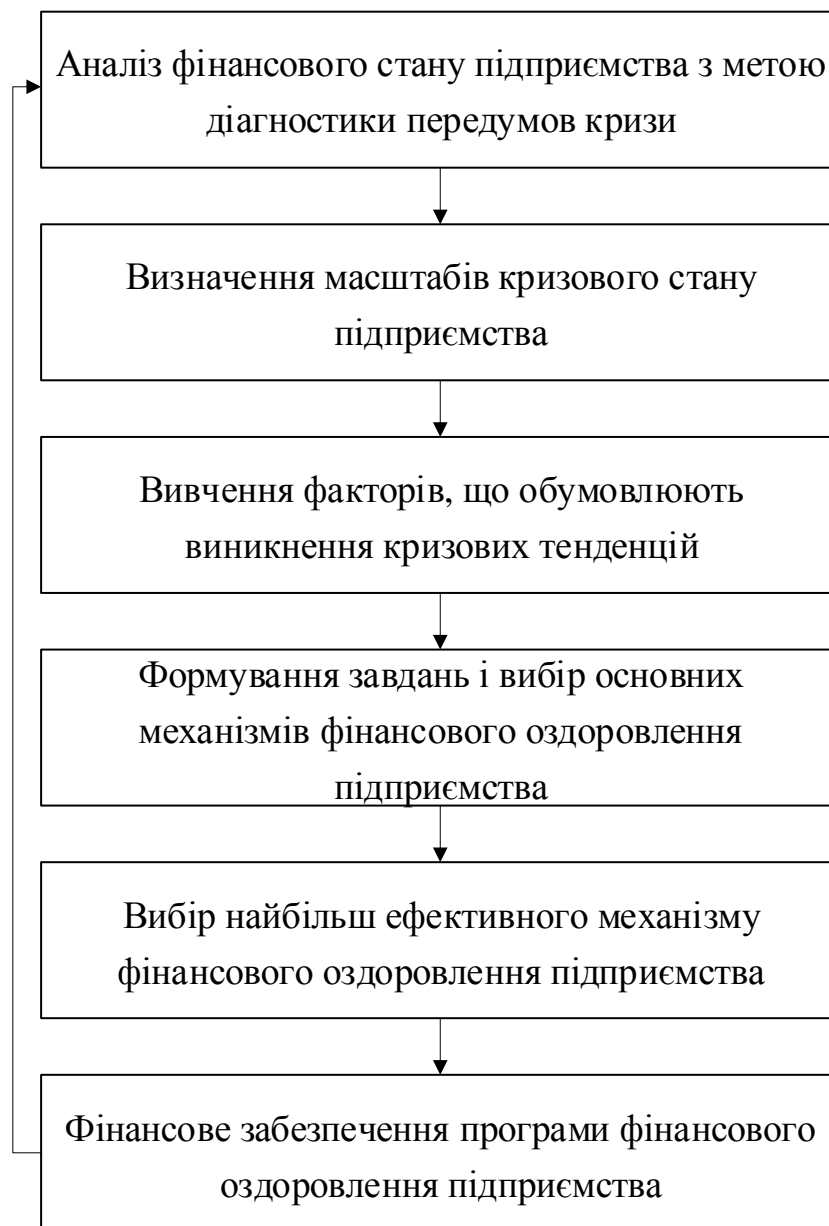

Рис. 1 Механізм фінансового оздоровлення підприємств

В першу чергу, підприємству необхідно зробити поглиблений та всебічний аналіз фінансового стану підприємства з метою діагностики передумов кризи, який дасть змогу оцінити масштаби кризового стану для прийняття подальших управлінських рішень. Визначення факторів, що обумовлюють виникнення кризових тенденцій, також допоможуть у подальшому уникнути кризової ситуації на підприємстві. Виконання вище перелічених етапів дозволить сформулювати завдання та зробити найдоцільніший вибір основних механізмів фінансового оздоровлення підприємства. Як наслідок, стає можливим вибір найбільш ефективного механізму фінансового оздоровлення, для забезпечення виконання якого наступним етапом та елементом механізму є фінансування програми фінансового оздоровлення. Також для попередження кризових ситуацій необхідним є проведення повторного аналізу фінансового стану, що також дозволить проконтролювати процес фінансового оздоровлення підприємства.

Основними завданнями реалізації заходів з фінансового оздоровлення суб'єкта господарювання є: відновлення фінансової стійкості, усунення неплатоспроможності, забезпечення фінансової рівноваги підприємств.

Самим невідкладним завданням серед заходів фінансової стабілізації підприємств є відновлення здатності до здійснення платежів за фінансовими зобов'язаннями, задля попередження виникнення процедури банкрутства, налагодження постачання матеріально-технічних ресурсів задля нормалізації процесу виробництва. Це завдання досягається двома шляхами [4, с. 216]:

- 1) збільшення суми грошових коштів, що забезпечують погашення прострочених і виконання термінових зобов'язань;
- 2) зменшення розміру поточних внутрішніх і зовнішніх фінансових зобов'язань підприємства у короткостроковому періоді, перейняттям на себе менших за обсягом нових зобов'язань.

Відновлення фінансової стійкості підприємства полягає у якомога більш швидкому зниженні неефективних витрат та відбувається як подальша реалізація заходів зі скорочення споживання фінансових ресурсів і збільшення

позитивного потоку приросту власних фінансових ресурсів. Це пов'язано з тим, що чим більша різниця між надходженням грошових коштів та їх відтоком, тим швидше досягається фінансова стійкість підприємства [5, с. 17].

Скорочення необхідного обсягу споживання фінансових ресурсів можна досягти за допомогою наступних заходів:

- скорочення підрозділів апарату управління;

- скорочення частини допоміжних і підсобних підрозділів;

- скорочення обсягу програми участі найнятих робітників, що фінансуються з прибутку;

- відмова від зовнішніх соціальних і інших програм підприємств, що фінансуються за рахунок прибутку, тощо.

Якщо підприємство здобуло фінансову рівновагу, забезпечило фінансову стійкість, тобто потреби і наявність грошових коштів в обороті збалансовані, мета цього етапу фінансового оздоровлення вважається досягнутою.

Тільки за умови збалансованості грошового потоку від усіх видів його діяльності можливо досягнення фінансової рівноваги підприємства у тривалому періоді [6, с. 247].

Досягнення фінансової рівноваги підприємства забезпечується такими заходами:

- прискоренням оборотності оборотних активів;

- використанням ефективних видів матеріальних ресурсів для зниження собівартості продукції;

- підвищенням якості продукції та поліпшенням споживчих властивостей продукції;

- впровадженням рентабельної продукції, що має конкурентні переваги;

- скороченням термінів розрахунків за продукцію;

- збільшенням обсягу випуску за рахунок оновлення устаткування та використання нових технологій.

Забезпечення фінансової рівноваги у тривалому періоді за рахунок збільшення прибутку створює сприятливі умови для самофінансування

економічного зростання, скорочення залучення кредитних ресурсів і оздоровлення фінансового стану підприємства.

Правильний вибір механізму фінансового оздоровлення зумовлює ефективність виведення підприємства з кризи. Внутрішні стратегічні механізми фінансового оздоровлення підприємства реалізуються найчастіше за допомогою інвестиційних програм. Головним завданням інвестиційної програми фінансового оздоровлення є залучення фінансових ресурсів під інвестиційні проекти, реалізація яких сприятиме виходу підприємства з фінансової кризи. Важливу роль у процесі розробки інвестиційної програми фінансового оздоровлення та розвитку кризового підприємства займає аналіз майбутніх грошових потоків, що виникають у результаті здійснення капітальних вкладень. При формуванні інвестиційної програми фінансового оздоровлення та розвитку підприємства необхідно оцінювати грошові потоки по тимчасовим періодам, тобто розробити графік реалізації програми за термінами й обсягами робіт з розбиттям за місяцями, кварталами і роками. Також необхідно провести аналіз ризику очікуваних грошових потоків [7, с. 76].

Висновки. Таким чином, необхідно зазначити, що для покращення фінансового стану підприємств в сучасних умовах господарювання та для правильного та ефективного впровадження заходів з фінансового оздоровлення необхідно, розробляти дієві механізми фінансового оздоровлення підприємств, використовувати альтернативні види діяльності, впроваджувати виробничі програми, покращити вже існуючі програми та прогресивні технології. Про дієвість заходів фінансового оздоровлення буде свідчити практичне використання методичних підходів: здатності підприємств відновити платоспроможність, покриття збитків минулих періодів, поліпшення майнового стану та зміцнення фінансової стійкості. Ці заходи слід використовувати для обґрунтування заходів фінансового оздоровлення та визначенні оптимальної структури джерел їхнього фінансування.

Бібліографічний список:

1. Журавська А. Р. Теоретичні основи фінансового оздоровлення сільськогосподарських підприємств / А. Р. Журавська // Вісник ЖНАЕУ. – 2014. – № 1-2 (43). – Т. 2. – С. 176-186.
2. Костецький В. В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства / В. В. Костецький // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016.– № 1. – С. 50-57.
3. Карпунь І. Н. Антикризові заходи на підприємстві: управління, стратегія, цілі та завдання / І. Н. Карпунь. – Львів: «Магнолія2006», 2008. – 440 с.
4. Череп А. В. Визначення заходів для відновлення платоспроможності боржника / А. В. Череп, О. О. Романченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1(5). – С. 213-219.
5. Алексеева Н.В. Оздоровление финансового положения предприятия как составная часть управления кризисными состояниями и банкротством / Н.В. Алексеева // Альманах современной науки и образования. – 2012. – № 10. – С. 15-17.
6. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства / В.В. Нагайчук // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – № 1(52). – С. 245-249.
7. Лизунова О. М. Управління проблемами покращення фінансового стану підприємства / О.М. Лизунова, О.В. Вискребець, А.О. Коновалова // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2011. – № 2. – С. 74-77.